WIKIVORT
הוורטיס שלנו לכולנו

פרשת בלק

אם יתן לי בלק מלא ביתו כסף וזהב לא אוכל לעבור (כב , יח)

ואומר רש"י: "למדנו שנפשו רחבה ומחמד ממון אחרים". לכאורה קשה, הרי מצינו שר' יוסי בן קסמא גם אמר לשון דומה, שאמר "אם אתה נותן לי כל כסף וזהב שבעולם איני דר אלא במקום תורה" (אבות פ"ו מ"ט). ולכאורה ר' יוסי אף רצה יותר שאמר כל כסף וזהב "שבעולם"?

על שאלה זו מתרץ ה"תורה תמימה" שלר' יוסי הציעו שיעבור לעיר אחרת תמורת כסף כמו שכתוב: "אמר לי, רבי רצונך שתדור עמנו במקומנו ואני אתן לך אלף אלפים דינרי זהב ואבנים טובות ומרגליות". אבל לבלעם לא הציעו אלא הוא אמר זאת מעצמו ולכן זה מראה שנפשו רחבה.

ואפשר עוד לומר שמזה שר' יוסי בן קסמא אומר "שבעולם", זה מראה שלא היה לו צד שיתנו לו וכוונתו לדברים בעלמא. (כמו שכתוב בגיטין שהמקדש אישה ע"מ שתבלע מקל באורך ד' אמות היא מקודשת שלא נחשב התנאי כתנאי שכוונתו לדברים בעלמא.)

עוד אפשר לומר שיש הבדל לשוני בין שני המקרים שאצל ר' יוסי בן קסמא כתוב "רצונך שתדור עמנו במקומינו" ואלו אצל בלעם נאמר "לא אוכל". זאת אומרת שבלעם ודאי רצה כסף וזהב רק הוא לא יכול לעבור ע"פ ה'. משא"כ אצל ר' יוסי בן קסמא ודאי שיכול הוא לעבור דירה והנדון הוא רק לגבי מה הוא רצונו, וע"כ ענה שהוא אפילו אינו רוצה.